

Sipoon työryhmän kehittämä hoitotahtolomake on vapaasti jokaisen hyödynnettävissä. Tutustu uuteen hoitotahtolomakkeeseen, löydät sen myös Suomen muistiasiantuntijat ry:n verkkosivuilta:

muistiasiantuntijat.fi/edunvalvontahanke -> Tuotokset

Tahdon asiaa Sipoosta

Hoitotahtoja tehdään liian harvoin eikä niiden tekemiseen kannusteta riittävästi. Asia koetaan vieraaksi ja puheeksi ottaminen vaikeaksi. Tieto hoitotahtoon olemassaolosta ei kulje. Nämä solmukohtat olivat Sipoossa selvät, kun kunta päätti lähteä aihetta kehittämään.

TEKSTI HANNE PYYKÖNEN, MUISTIKOORDINAATTORI, PAULA LAPPALAINEN, OSASTONHOITAJA, MARJA ROSENBERG, VASTAANOTON HOITAJA, AILA VATJUS-ANTTILA, ELÄKELÄINEN JA NINA WECKMAN, PALVELUOHJAAJA, SIPOO SEKÄ ELINA KOPONEN, PROJEKTIKOORDINAATTORI, SUOMEN MUISTIASIANTUNTIJAT RY **KUVA** ELINA KOPONEN

Sipoossa on kehitetty uusi hoitotahtolomake käytännön tarpeeseen. Selkeän ja helppokäyttöisen lomakkeen toivotaan kannustavan yhä useampia ihmisiä oman hoitotahtonsa ilmaisemiseen. Hoitotahtoon liittyvä kehittämissuunnitelma kuului osaksi Suomen muistiasiantuntijat ry:n Muistisairaana ihmisen edunvalvonta yhteistyönä -projektia, jossa Sipoon on mukana kuntakumppanina. Projektia rahoittaa RAY.

Kehittämislle konkreettinen tarve

Projektin alkuvaiheessa toteutettiin nykykäytäntöjen ja solmukohtien kartoitus, jossa nousi esille useita kehittämistarpeita hoitotahtokysymyksiin liittyen. Hoitotahtoja tehtiin niukasti ja aiheesta keskusteleminen jäi vähäiseksi monissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä, koska asia koettiin vieraana ja sen puheeksi ottamista pidettiin vaikeana henkilökunnan kes-

kuudessa. Ongelmallista oli myös se, ettei asiakkaan hoitotahtoon olemassaolosta välttämättä tiedetty tai tieto oli haikalasti löydettävissä, koska käytännöt hoitotahtoon kirjaamisesta potilastietojärjestelmään vaihtelivat.

Sipoossa päätettiin tarttua näihin solmukohtiin ja edistää sitä, että yhä useammalla kuntalaisella olisi hoitotahto tehtynä. On tärkeää, että hoitohenkilökunta tietää, miten potilas tahtoo itseään hoitettavan - myös silloin, kun hän ei pysty sitä enää itse kertomaan. Hoitotahto auttaa hyvän hoidon toteuttamisessa ja selkeyttää hoitopäätösten tekoa elämän loppuvaiheessa. Omaisillekin on helpompaa, kun on tiedossa, mikä heidän läheisensä oma tahto on. Hoitotahtoon tekeminen voi myös rauhoittaa omaa mieltä ja herättää luottamusta tulevaan, kun tietää, että saa tahtonsa ja toiveidensa mukaista hoitoa silloinkin, kun ei pysty enää omaa tahtoaan itse ilmaisemaan.

Hoitotahtosioiden edistämiseksi pe-

rustettiin monitoimijainen työryhmä, johon kuului muistikoordinaattori, palveluohjaaja, osastonhoitaja akuutti- ja kuntoutusosastolta, sairaanhoitaja avovastaanotolta sekä eläkeläinen.

Uusi lomake hoitotahtoon ilmaisuun

Sipoossa tutustuttiin jo olemassa oleviin hoitotahtomalleihin, mutta koettiin, ettei niistä yksikään palvelut parhaalla mahdollisella tavalla sekä asiakkaita että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Yhtenä konkreettisenä toimenpiteenä työryhmä alkoikin työstää uutta hoitotahtolomaketta. Tavoitteena oli selkeä, lyhyt ja helppokäyttöinen lomake, jonka täyttämiseen olisi matala kynnyks. Käytännössä oli nimittäin huomattu, että hoitotahto jäi usein tekemättä kiinnostuksesta huolimatta, jos lomakkeet olivat liian pitkiä tai monimutkaisia.

Uusi hoitotahtolomake valmistui sekä suomen- että ruotsinkielisenä alkuvuo-

Kuvassa työryhmä Marja Rosenberg (vas.), Paula Lappalainen, Hanne Pyykönen, Nina Weckman ja Aila Vatjus-Anttila.

desta 2016. Kyseisellä lomakkeella voi ilmaista tahtonsa koskien elämän loppuvaiheen hoitoa, lääketieteellisiin tutkimuksiin osallistumista ja elinluovutusta sekä nimetä sijaispäättäjän tekemään henkilön puolesta hoitoa koskevia ratkaisuja. Lisäksi lomakkeessa kysytään, onko kirjannut hoivatoiveita esim. Elämänlaatutestamenttiin ja onko tehnyt edunvalvontavaltuutuksen. Lomakkeessa on myös tyhjiä rivejä vapaa-muotoiselle tahdon ilmaisulle. Tärkeä osa lomaketta on siihen sisältyvä saate, jossa kerrotaan hoitotahdon laatimisesta sekä ohjeistetaan lomakkeen säilyttämisestä ja kopion toimittamisesta terveysasemalle. Lomake on mahdollista täyttää myös sähköisesti.

Lomakkeen tekemisessä on hyödynnetty Exitus ry:n (www.exitus.fi) ja Muistiliitto ry:n (www.muistiliitto.fi) hoitotahtolomakkeita heidän luvallaan. Työryhmän lisäksi lomakkeen tekemiseen ja yhteisiin keskusteluihin on osallistunut laajasti myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia Sipoosta, ja sitä on kommentoinut myös esimerkiksi Suomen muistiasiantuntijat ry:n lääkäriverkostot.

Mikä on muuttunut?

Uusi hoitotahtolomake on otettu kiinnostuneena vastaan, ja se on saanut positiivista palautetta niin ammattilaisten kuin laajan yleisönkin keskuudessa. Lomake on saanut näkyvyyttä ja levinnyt myös Sipoon rajojen ulkopuolelle.

Palautteen perusteella voidaan sanoa, että työryhmän tavoite selkeästä, helppokäyttöisestä ja käytännön tarpeisiin vastaavasta lomakkeesta on saavutettu. Vielä toistaiseksi Sipoossa ei ole kartoitettu sitä, että kuinka moni on todella ottanut uuden lomakkeen käyttöön tai toimittanut oman hoitotahtonsa terveysasemalle. Työntekijöillä on kuitenkin käytännön tuntuma siitä, että asiakkaat ovat todella aktivoituneet hoitotahdon tekemisessä uuden lomakkeen myötä.

Hoitohenkilöstö on saanut lomakkeesta uuden työvälineen ohjaus- ja neuvontatyön tueksi. Nykyisin on myös yhteisesti sovitut ohjeet siitä, miten tieto hoitotahdosta kirjataan potilastietojärjestelmään. Yhteisen kehittämistyön myötä ammattilaisten oma ymmärrys on kasvanut ja on saatu uudenlaista varmuutta

ohjaustyöhön; jos ennen arkailtiin tämän aihepiirin saralla, niin nyt hoitotahdosta kerrotaan asiantuntevasti ja luontevasti. Hoitotahdosta puhuminen vaatii tietynlaista tilanneherkkyyttä ja sanavalintoja, mutta enää vastuuta asiasta ei siirretä toisaalle. Useimmiten keskustelunavaus hoitotahdosta saa myönteisen vastaanoton ja hoitotahto koetaan positiivisena mahdollisuutena vaikuttaa omaan tulevaisuuteen.

Paikalliset eläkeläisjärjestöt levittävät aktiivisesti tietoa uudesta hoitotahtolomakkeesta ja sen tekemisen tärkeydestä. Kehittämistyössä mukana olleet eläkeläisjärjestöjen jäsenet kannustavat hoitotahdon tekemiseen myös omalla esimerkillään. Kunnan kotisivuilla on linkki hoitotahtolomakkeeseen ja lomake on usein esillä myös ikääntyneille suunnatuissa tilaisuuksissa. Puskaradiokin toimii luonnollisesti pienessä kunnassa. ■